

ע"פ 6720/16 - מדינת ישראל נגד פלוני

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 6720/16

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופטת ע' ברון

המערערת: מדינת ישראל

נ ג ד

המשיב: פלוני

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה מיום
19.6.2016 בת"פ 7580-08-15 שניתן על ידי כבוד
השופט א' אליקים

תאריך הישיבה: י"ב בשבט התשע"ז (8.2.2017)

בשם המערערת: עו"ד מורן פולמן

בשם המשיב: עו"ד שי לוי

פסק-דין

השופט ס' ג'ובראן:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (השופט א' אליקים) בת"פ 7580-08-15, מיום 19.6.2016, במסגרתו הושת על המשיב עונש של 6 חודשי מאסר, בניכוי זמן מעצרו, שבהם יישא בדרך של עבודות שירות; 6 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים שלא יעבור את אחת העבירות שבהן הורשע; וצו מבחן למשך 12 חודשים.

רקע והליכים

2. המשיב הורשע על יסוד הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בביצוע עבירת הצתה, לפי סעיף 448(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); ועבירת איומים, לפי סעיף 192 לחוק העונשין. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, ביום 22.7.2015 נפגשו בשעת ערב המתלונן, בת זוגו באותה עת של המשיב (להלן: בת הזוג), ואדם נוסף. הפגישה נערכה בביתו של המתלונן סביב פרויקט מוזיקלי משותף לו ולבת הזוג, שלקיומו התנגד המשיב בשל חשד כי בין השניים מתנהל קשר רומנטי. המשיב הגיע ברכבו למקום הפגישה והבחין ברכבו של המתלונן וברכבה של בת זוגו החונים זה לצד זה. זעמו של המשיב השתלט עליו והוא גמר אומר להצית את רכבו של המתלונן. המשיב נסע ברכבו לתחנת דלק, שם מילא בקבוק פלסטיק בבנזין, ושב למקום הפגישה. המשיב פתח את רכבו של המתלונן ושפך את הדלק על כיסא הנהג ובאזור ההגה. בהמשך נכנס המשיב לבית, חבט ברצפה באמצעות מוט ברזל שהביא עמו, קילל את המתלונן וקרא לעברו "אתה לא סופר אותי הא?" ו"חבל לסקן משפחות, וגם אני חמום מוח כמוך". המשיב התקרב למתלונן, חבט פעם נוספת עם המוט ברצפה והזהיר את האחרון. לאחר שיצא מהבית הצית המשיב נייר טואלט והשליך אותו אל תוך רכבו של המתלונן. כתוצאה מכך נשרף הרכב כליל ונגרם נזק קל לרכוש נוסף. לבסוף, שלח המשיב מסרון מאיים למתלונן בין השעות 02:49-02:46 באותו לילה, בו נכתב "כדאי לך לא להגיע לאזור שבוא אני נושם כי אני לא מי שאתה חושב שאני!!.. בשיא הטירוף והאכזבה אתה את שלך אמרת.. אני את שלי עדיין לא!! אם ובמקרה ניפגש תהיה מוכן בכל כוחחה.... מולי זה אומר מוות!! או אני או אתה!.. תגיד תודה שלא שברתי לך את יד שמאל זה היה התכנון רק את יד שמאל ולשרוף לך את העוודוד... ואלי רגל גם אם ממש צריך" (כך במקור - ס.ג.).

גזר דינו של בית המשפט המחוזי

3. בגזר דינו עמד בית המשפט המחוזי על הערכים החברתיים המוגנים שנפגעו מביצוע העבירות, על הנסיבות הקשורות בביצוען ועל מדיניות הענישה הנהוגה. אשר לערכים המוגנים שנפגעו, ציין בית המשפט המחוזי את ביטחון הציבור ושלומו, כמו גם את ההגנה על רכושו של האדם, וקבע כי ערכים אלה נפגעו פגיעה שאינה קלה. אשר לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, עמד בית המשפט המחוזי על התכנון המוקדם לעבירה, אשר כלל נסיעה לתחנת דלק לשם רכישת בנזין; על אופיו המתמשך של האירוע, אשר מעיד על התנהלות מחושבת שאינה ספונטנית; על פוטנציאל הנזק הרב בעבירת ההצתה, וזאת לאור הקרבה בין הרכב שהוצת לבין בלוני גז ולבין השלושה שנכחו בביתו של המתלונן. אשר למדיניות הענישה הנהוגה, בחן בית המשפט המחוזי את הענישה בעבירות הצתת רכב. על יסוד האמור, קבע בית המשפט המחוזי כי מתחם הענישה ההולם עומד על 24-48 חודשי מאסר בפועל.

4. לאחר מכן, מצא בית המשפט המחוזי כי יש לחרוג במקרה דנן ממתחם הענישה בשל שיקולי שיקום, ובכך אימץ את המלצת שירות המבחן. כתימוכין למסקנתו זו ציין בית המשפט המחוזי את היעדר העבר הפלילי של המשיב; את העובדה שפנה מיוזמתו זמן קצר לאחר ביצוע העבירות למיון נפשי, ועבר בהמשך טיפולים נפשיים שונים במסגרות יחידניות וקבוצתיות; את האמפתיה שהביע כלפי נפגעי העבירה ואת נכונותו לפצותם; את הודאתו, אשר חסכה זמן

שיפוטי יקר ומנעה את הצורך להעיד את נפגעי העבירה; את נסיבות חייו הקשות; את מצבו הכלכלי הרע; ואת התמיכה לה הוא זוכה מצד קרוביו שהעידו לטובתו. על יסוד האמור, נקבע עונשו של המשיב כפי שפורט בפסקה 1 לעיל. מכאן הערעור שלפנינו.

להשלמת התמונה יצוין, כי ביום 4.9.2016 קיבל בית משפט זה (השופט י' דנציגר) את בקשתם המוסכמת של הצדדים לעכב את ריצוי עונש המאסר בעבודות שירות שהוטל על המשיב עד להחלטה אחרת.

טענות הצדדים בערעור

5. בערעורה טוענת המערערת כי בית המשפט המחוזי שגה בגזירת דינו של המשיב ומבקשת החמרה בעונשו. המערערת סבורה כי העונש שגזר בית המשפט המחוזי על המשיב אינו הולם את חומרת מעשיו ואת פוטנציאל הנזק שבו כרוכים מעשים אלה. לעמדתה, שגה בית המשפט המחוזי בבחורו לסטות ממתחם העונש ההולם שקבע, והיה עליו להתחשב בנסיבותיו האישיות של המשיב אך בשלב גזירת העונש בתוך המתחם. לשיטת המשיבה, על חריג השיקום להיות מיושם בנסיבות חריגות וייחודיות שאינן בנמצא במקרה דנן, וזאת על מנת לשמר את עליונותו של עיקרון ההלימה בענישה, כמצוות המחוקק. לחלופין, סבורה המשיבה כי גם אם ראויה סטייה ממתחם העונש, חומרתם הגבוהה של מעשי המשיב מחייבת סטייה מדודה יותר מזו שביצע בית המשפט המחוזי. לחיזוק עמדתה הציגה המשיבה מספר פסיקות, המייצגות את מדיניות הענישה הראויה לדידה בעבירות הצתה וכן את המידה הראויה לשיטתה לסטייה ממתחמי ענישה בשל שיקולי שיקום.

6. המשיב, מנגד, טוען כי יש לדחות את הערעור. לטעמו, גזר דינו של בית המשפט המחוזי מפורט ומנומק כראוי ואין מקום להתערב בו. המשיב סבור כי סטייתו של בית המשפט המחוזי ממתחם העונש בשל שיקולי שיקום עולה בקנה אחד עם פסיקות קודמות של בית משפט זה, ומשקפת באופן נאות את החרטה שהביע ואת נכונותו לעבור הליך טיפולי.

דיון והכרעה

7. לאחר עיון בגזר דינו של בית המשפט המחוזי ובנימוקי הערעור ולאחר שמיעת הצדדים לפנינו, הגענו למסקנה דין הערעור להתקבל כפי שיפורט להלן.

8. אמנם, לא בנקל תתערב ערכאת הערעור בעונש שגזרה הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים שבהם העונש שנגזר חורג במידה ניכרת מרמת הענישה הנוהגת במקרים דומים (ראו: ע"פ 5889/16 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (8.1.2017); ע"פ 3196/16 טספאנס נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (21.12.2016); ע"פ 4377/16 תורק נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (6.10.2016); ע"פ 8376/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (18.8.2016)). דומה כי כלל זה נכון ביתר שאת לגבי ערעור המדינה על קולת העונש, ולו מן הטעם שערכאת הערעור אינה נוטה למצות את הדין עם הנאשם (השוו: ע"פ 1079/16 מדינת ישראל נ' נחמן, פסקה 28 (1.8.2016)). ואולם, המקרה שלפנינו אכן נמנה על אותם מקרים חריגים, שבהם מתחייבת החמרת העונש שהושת על המשיב, כפי שיובהר להלן.

9. בית משפט זה עמד לא אחת על חומרתה של עבירת ההצתה ועל הצורך להיאבק בה באמצעות ענישה משמעותית ומרתיעה, בהדגישו את פוטנציאל הנזק המשמעותי אשר טמון בעבירה זו ואת חוסר היכולת לשלם בתוצאותיה או לצפותן (ע"פ 3149/16 אזברגה נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (9.11.2016) (להלן: עניין אזברגה); ע"פ 5376/15 ביטון נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (11.2.2016); ע"פ 7139/13 צקול נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (23.1.2014); ע"פ 4311/12 סורי נ' מדינת ישראל, פסקה 3 (8.11.2012)). משיקולים אלה הוטעם בעבר כי הצתה לא כל שכן כזו שהייתה עלולה להוביל לקיפוח חיי אדם, מחייבת השתת עונש מאסר בפועל (עניין אזברגה, שם; ע"פ 7205/15 ויינבלט נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (14.7.2016); ע"פ 1414/15 מדינת ישראל נ' פדר, פסקה 9 (15.4.2015) (להלן: עניין פדר); ע"פ 8659/13 אלמליח נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (15.5.2014); ע"פ 3210/06 עמארה נ' מדינת ישראל, פסקה ה (18.3.2007)). רף הענישה הנוהג בעבירות ההצתה אינו אחיד, והוא מהווה ביטוי לשקלול של תוצאות המעשה, פוטנציאל הסיכון לחיי אדם ולרכוש הגלום במעשה, התכונן המוקדם, ועברו הפלילי של מבצע העבירה במקרה הקונקרטי (עניין פדר, שם; ע"פ 10221/06 ג'ורן נ' מדינת ישראל, פסקה 28 (17.1.2008)). בענייננו, ביצע המשיב את מעשה ההצתה לאחר תכנון מקדים אשר כלל הצטיידות בחומר דליק. אין המדובר בהתנהגות ספונטנית אלא במעשים מחושבים היטב, אשר נועדו להטיל על המתלונן מורא ולזרוע בו פחד. המשיב הצית את רכבו של המתלונן תוך שהוא היה מצוי בקרבה רבה לרכבים נוספים, לצמחייה ולבלוני גז, כאשר בכל העת שהו בסמיכות לו שלושה אנשים. בכך גילה המשיב קלות דעת נפשעת ביחס לערך חיי אדם. לא זו אף זו, המשיב לא הסתפק בהצתת רכבו של המתלונן אלא גם איים עליו באלימות קשה בשתי הזדמנויות נפרדות - הן בפניו של המתלונן, לאחר שהתפרץ המשיב לביתו, והן במסרון ששלח באישון לילה. בכך, העצים המשיב את חומרת מעשיו החמורים ממילא.

חומרה זו מקבלת בענייננו משנה תוקף לנוכח מטרותם של המעשים והרקע להם - ניסיון לאכוף את נאמנותה של בת זוגו של המשיב תוך הרחקה אלימה של גברים אחרים מחייה, משל הייתה היא בת-חסותו הזקוקה לשמירה ולהגנה. אין אפוא להקל ראש בכך שמעשיו האלימים של המשיב נועדו להלך אימים לא רק על המתלונן, נמענם הישיר, אלא גם על בת זוגו. על סכנותיה של האלימות המוסווית בתואנות רומנטיות נכתב בעבר כי "רומנטיזציה זו של ה'אהבה' מאפשרת פגיעות קשות בזכויות נשים, מחפה עליהן, משתיקה אותן ונותנת להן לגיטימציה" (אורית קמיר "אהבה עזה כמוות או הטרדה מאיימת?" משפטים על אהבה 475, 476 (ארנה בן-נפתלי וחנה נוח עורכות, 2005)) וכי "הקנאה והדפוסים ההתנהגותיים הנקשרים בשמה, נתפסים כביטוי ל'אהבה' אמיתית ומאפשרים הפגנת רגשות באמצעות דפוסים התנהגות אלימים. הבניה חברתית כזו של 'קנאה רומנטית' עשויה לייצר על כן סובלנות חברתית ואישית לגילויי אלימות בהקשרים 'רומנטיים'" (חוה דיין "אם לא תהיי שלי - לא תהיי!": רצח נשים ותיקון מוצע לסעיף 301 לחוק העונשין" חוקים ו 205, 208 (2014)).

10. ככלל, מקובלת עלינו קביעתו של בית המשפט המחוזי, שלפיה ראוי לסטות במקרה דנן ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי שיקום. כעולה מתסקיר שירות המבחן ומדברי נציגת השירות בדיון שלפנינו, נטל המשיב אחריות על מעשיו ופנה מיוזמתו לטיפול אשר נועד למנוע את הישנותם. בצד זאת, אין בידינו לקבל את המידה שבה מצא לנכון בית המשפט המחוזי לסטות ממתחם הענישה שקבע. אין להקל ראש בחומרת מעשיו של המשיב, וברי כי מתן ביטוי משמעותי לשיקולי שיקום ולכלל השיקולים לקולת העונש אינו שולל את הצורך בהטלת עונש מאסר בפועל, אשר יהלום חומרה זו (ע"פ 5561/14 גפן נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (7.11.2016); ע"פ 3381/16 אלקרינאוי נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (10.7.2016)). יש לחזור ולהבהיר, כי הגם שישנה חשיבות לשיקולי השיקום, הם אינם חזות הכול, ובצד ניצבים שיקולי הגמול וההרתעה (ע"פ 5376/15 ביטון נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (11.2.2016); ע"פ 8820/14 שחר נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (17.5.2015)). כאמור לעיל, עמד בית משפט זה על כך שבעבירות הצתה ראווה לרוב הטלת עונש מאסר בפועל. חרף נסיבותיו האישיות המקלות של המשיב וסיכויי השיקום הממשיים, נסיבותיה של עבירת ההצתה שביצע אינן קלות. מלבד האמור, יש להוסיף ולהביא בחשבון את ביצועה של עבירת האיומים בצמוד לעבירת

ההצתה. נוכח המקובץ, קשה להלום סטייה ניכרת ממתחם הענישה ההולם עד כדי הימנעות מהשתת עונש מאסר בפועל.

11. לפיכך, מצאנו כי במקרה שלפנינו מתקיימות הנסיבות החריגות המצדיקות את התערבותנו בגזר דינה של הערכאה הדיונית. באיזון בין השיקולים, אנו רואים לנכון לקבל את הערעור ולהעמיד את עונשו של המשיב על 12 חודשי מאסר בפועל חלף 6 חודשי המאסר שהושתו עליו לריצוי בדרך של עבודות שירות. שאר רכיבי גזר הדין יעמדו בעינם.

12. סוף דבר, הערעור התקבל. על המשיב להתייבב לתחילת ריצוי עונשו בבימ"ר "קישון" ביום 24.4.2017 לא יאוחר משעה 10:00, או על פי החלטת שב"ס, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המשיב לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שב"ס בטלפונים 08-9787377; 08-9787336. תשומת לבו של שב"ס מופנית למצבו הפסיכיאטרי של המשיב המחייב נטילת תרופות ומעקב רפואי. שב"ס ידאג להעמיד את המשיב בפני רופא מיד עם קליטתו לצורך מתן הטיפול וההשגחה הדרושים לו בין כותלי בית הכלא.

ניתן היום, ט' באדר התשע"ז (7.3.2017).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט
